

PARADIGME DE PROGRAMARE

Curs 7b
Sinteză de tip.

1

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

2

2

Sistem de tipuri

Sistem de tipuri = set de mecanisme și reguli valabile într-un limbaj de programare, privind organizarea, construirea, manevrarea tipurilor de date acceptate în limbaj

Atribuții (nu se ocupă neapărat de toate)

- Asocierea de tipuri constructelor din limbaj
- Definirea de noi tipuri
- Decizia asupra echivalenței / compatibilității tipurilor
- Sinteza (inferența) de tip

3

3

Avantaje și limitări

Avantaje

- Detectare timpurie a
  - Erorilor (+ mai mare acuratețe în identificarea sursei)
  - Codului inutil sau invalid
- Declarații de tip – abstractizare, documentare (care rămâne consistentă cu modificările efectuate ulterior)
- Eficiență (se pot optimiza operații pentru anumite tipuri)

Limitări

- Rejectează cod care nu ar produce probleme
- Renunță la anumite facilități (ex: Haskell nu permite liste eterogene)
- Tiparea statică necesită ori adnotări (declarații) de tip, ori sinteză (inferență) de tip

4

4

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

5

5

Sinteză (inferență) de tip

- Tipul unei expresii este sintetizat în funcție de
  - **Tipul componentelor** expresiei (ex: tipul expresiei $z + 2$)
  - **Contextul** lexical al expresiei (ex: tipul lui x în contextul $['a' .. x]$)
- Reprezentarea tipului – expresie de tip, care reprezintă o combinație de
  - **Constante de tip** (tipurile primitive: Bool, Char, Int, etc.)
  - **Variabile de tip** (cu semnificația „orice (expresie de) tip”)
  - **Constructorii de tip** ($(, [, ->$, constructori definiți cu „data”)

Sinteză de tip = determinarea automată a tipului unei expresii, prin combinarea constantelor, variabilelor și constructorilor de tip după reguli bine stabilite (reguli de sinteză de tip)

6

6

Reguli de sinteză de tip

Relație de tipare: $e :: T$

- Se citește „expresia e are tipul T ”
- O expresie e este **bine tipată** $\Leftrightarrow$ există un tip T astfel încât $e :: T$

Regulă de sinteză de tip

$P_1, P_2, \dots, P_n$

$\frac{}{C}$ (id_regulă)

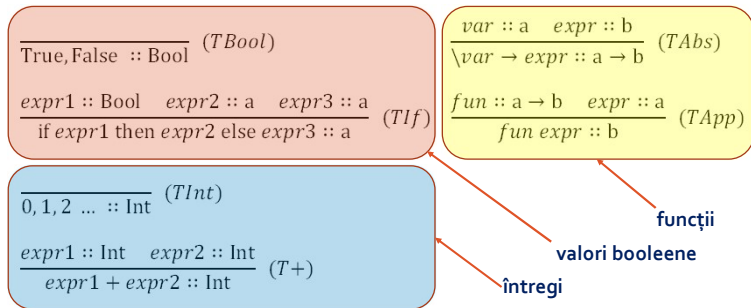
P_i = premise (0 sau mai multe relații de tipare)

C = concluzie (o relație de tipare)

7

7

Reguli de sinteză de tip – Exemple

8

8

Observații

- Tipul unei expresii este **unic**
- Regulile de tipare funcționează în ambele sensuri (vom observa că în sinteza de tip pornim de la concluzie către premise)
  - De la **premise către concluzie**
Exemplu: Dacă $expr1 :: Int$ și $expr2 :: Int$, atunci $expr1 + expr2 :: Int$
  - De la concluzie către premise
Exemplu: Dacă $expr1 + expr2 :: Int$, atunci $expr1 :: Int$ și $expr2 :: Int$

9

9

Algoritm de sinteză de tip

- **Identifică regula aplicabilă**, prin pattern match între
  - Expresia care trebuie tipată
  - Concluziile regulilor de sinteză de tip
- **Aplică regula**, obținând constrângerile asupra componentelor expresiei
- **Pentru fiecare componentă în parte, reia algoritmul**, până când nu mai este nimic de descompus în părți componente
- **Tipul expresiei rezultă din aplicarea tuturor constrângerilor** obținute la pașii anteriori

10

10

Sinteză de tip – Exemple

Care este tipul funcției f : $f\ g = g\ 3 + 1 \Leftrightarrow f = \lambda g \rightarrow g\ 3 + 1$

Constrângeri

$$\frac{var :: a \quad expr :: b}{\lambda var \rightarrow expr :: a \rightarrow b} (TAbs) \quad \frac{g :: a \quad g\ 3 + 1 :: b}{f :: a \rightarrow b} (TAbs)$$

$$\frac{expr1 :: Int \quad expr2 :: Int}{expr1 + expr2 :: Int} (T+) \quad \frac{g\ 3 :: Int \quad 1 :: Int}{g\ 3 + 1 :: Int} (T+)$$

$$\frac{fun :: a \rightarrow b \quad expr :: a}{fun\ expr :: b} (TApp) \quad \frac{g :: c \rightarrow Int \quad 3 :: c}{g\ 3 :: Int} (TApp)$$

$$\frac{}{0, 1, 2 \dots :: Int} (TInt) \quad \frac{}{1, 3 :: Int} (TInt)$$

Așadar $f :: a \rightarrow b \Leftrightarrow f :: (c \rightarrow Int) \rightarrow Int \Leftrightarrow f :: (Int \rightarrow Int) \rightarrow Int$

$b = Int$

$a = c \rightarrow Int$

$c = Int$

11

11

Sinteză de tip – Exemple

Care este tipul funcției fix : $fix\ f = f\ (fix\ f) \Leftrightarrow fix = \lambda f \rightarrow f\ (fix\ f)$

Constrângeri

$$\frac{var :: a \quad expr :: b}{\lambda var \rightarrow expr :: a \rightarrow b} (TAbs) \quad \frac{f :: a \rightarrow f\ (fix\ f) :: b}{fix :: a \rightarrow b} (TAbs)$$

$$\frac{fun :: a \rightarrow b \quad expr :: a}{fun\ expr :: b} (TApp) \quad \frac{f :: c \rightarrow b \quad (fix\ f) :: c}{f\ (fix\ f) :: b} (TApp)$$

$$\frac{fun :: a \rightarrow b \quad expr :: a}{fun\ expr :: b} (TApp) \quad \frac{fix :: d \rightarrow c \quad f :: d}{fix\ f :: c} (TApp)$$

Așadar $fix :: a \rightarrow b \Leftrightarrow fix :: (c \rightarrow b) \rightarrow b \Leftrightarrow fix :: (b \rightarrow b) \rightarrow b$

$a = c \rightarrow b$

$a = d, b = c$

12

12

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru expresia din stânga este corectă semnătura din dreapta?

<code>(++)</code>	<code>[a] -> [b] -> [c]</code>
<code>zipWith</code> (ex: <code>zipWith (+) [1,2] [3,4] = [4,6]</code>)	<code>(a -> a -> a) -> [a] -> [a] -> [a]</code>
<code>unzip</code> (ex: <code>unzip [(1,2), (3,4)] = [(1,3), [2,4]]</code>)	<code>[(a,b)] -> ([a], [b])</code>
<code>[take, drop]</code>	<code>[Int -> [a] -> [a]]</code>
<code>words</code> (ex: <code>words "wait for it" = ["wait", "for", "it"]</code>)	<code>String -> String</code>
<code>(odd . fst)</code>	<code>(Int, b) -> Bool</code>
<code>map ("o1" :) . reverse</code>	<code>[[Char]] -> [[Char]]</code>

13

13

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru expresia din stânga este corectă semnătura din dreapta?

<code>(++)</code>	<code>[a] -> [b] -> [c]</code>
<code>zipWith</code> (ex: <code>zipWith (+) [1,2] [3,4] = [4,6]</code>)	<code>(a -> a -> a) -> [a] -> [a] -> [a]</code>

Nu, nu pot concatena liste cu elemente de tipuri diferite!

Ex: `[1,2,3] ++ [(+),(-)]`   **Corect:** `[a] -> [a] -> [a]`

14

14

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru expresia din stânga este corectă semnătura din dreapta?

<code>zipWith</code> (ex: <code>zipWith (+) [1,2] [3,4] = [4,6]</code>)	<code>(a -> a -> a) -> [a] -> [a] -> [a]</code>
<code>unzip</code> (ex: <code>unzip [(1,2), (3,4)] = [(1,3), [2,4]]</code>)	<code>[(a,b)] -> ([a], [b])</code>

Nu, nu e necesar ca cele două liste să aibă elemente de același tip.

Ex: `zipWith (:) [1,2] [[3],[4]]`   **Corect:** `(a -> b -> c) -> [a] -> [b] -> [c]`

15

15

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru expresia din stânga este corectă semnătura din dreapta?

<code>unzip</code> (ex: <code>unzip [(1,2), (3,4)] = [(1,3), [2,4]]</code>)	<code>[(a,b)] -> ([a], [b])</code>
<code>[take, drop]</code>	<code>[Int -> [a] -> [a]]</code>

Ex: `unzip [(1,'a'), (2,'b'), (3,'c')]`

16

16

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru **expresia** din stânga este corectă semnătura din dreapta?

`[take, drop]` `[[Int -> [a] -> [a]]`
`words` (ex: `words "wait for it" = ["wait", "for", "it"]`) `String -> String`

Da, atenție la faptul că semnătura indică o **listă de funcții de același tip**.

17

17

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru **expresia** din stânga este corectă semnătura din dreapta?

Nu, rezultatul este o listă de String-uri, nu o listă de caractere (String ~ [Char]).

Corect: `String -> [String]`

Alternativ, se putea scrie: `words :: [Char] -> [[Char]]`

`words` (ex: `words "wait for it" = ["wait", "for", "it"]`) `String -> String`
`(odd . fst)` `(Int, b) -> Bool`

18

18

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru **expresia** din stânga este corectă semnătura din dreapta?

Da:

`fst :: (a,b) -> a` `odd :: Integral a => a -> Bool`

Ex: `(odd . fst) (1, [])`

`(odd . fst)` `(Int, b) -> Bool`

`map ("o1":) . reverse` `[[Char]] -> [[Char]]`

19

19

Antrenament: Expresii și semnături

Exercițiu: Pentru **expresia** din stânga este corectă semnătura din dreapta?

Nu, fiecare element din listă trebuie să fie nu un String, ci o listă de String-uri.

"o1" : element înseamnă că "o1" are tipul a și element are tipul [a].

Ex: `(map ("o1":) . reverse) ["So", "many", ["Strings"]]`

Corect: `[[String]] -> [[String]]` sau `[[Char]] -> [[Char]]`

`map ("o1":) . reverse` `[[Char]] -> [[Char]]`

20

20

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

21

21

Siguranță de tip

Există **siguranță de tip** atunci când expresiile bine tipate „nu o pot lua pe căi greșite” în timpul evaluării, adică atunci când se respectă proprietățile:

- **Progres**
  - O expresie bine tipată $e :: T$ nu se blochează:
    - Ori este o valoare
    - Ori se poate reduce conform unei reguli de evaluare
- **Conservare**
  - Un pas de evaluare asupra unei expresii bine tipate $e :: T$ produce o expresie bine tipată $e' :: T$

Scop: prevenirea erorilor cauzate de discrepanțele dintre tipurile așteptate și cele procesate.

22

22

Test

Scrieți un list comprehension în Haskell care reprezintă mulțimea (așadar fără duplicate) tuturor tripletelor pitagoreice de numere naturale de maxim 3 cifre.

Obs: Numerele a, b, c formează un triplet pitagoreic dacă pot fi laturile unui triunghi dreptunghic ($a^2 + b^2 = c^2$).

Ex: 3, 4, 5 formează un triplet pitagoreic întrucât $9 + 16 = 25$

23

23

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

24

24

Unificare

Unificarea a 2 expresii de tip = găsirea celei mai generale substituții

$$S = \{e_1 / t_1, e_2 / t_2, \dots, e_n / t_n\}$$

pentru variabilele de tip t_i din cele 2 expresii astfel încât, în urma substituției, cele 2 expresii de tip devin una și aceeași

- Se folosește în sinteza de tip în pasul de aplicare a constrângerilor

Exemplu

- Din sinteza de tip avem constrângerile $a = b \rightarrow [d]$ și $a = \text{Int} \rightarrow c$
 $\rightarrow b \rightarrow [d]$ trebuie să unifice cu $\text{Int} \rightarrow c$, altfel sinteza de tip va eșua
- Există $S = \{\text{Int} / b, [d] / c\}$ a.f. $b \rightarrow [d]$ și $\text{Int} \rightarrow c$ se intersectează în $\text{Int} \rightarrow [d]$
- Există și $S' = \{\text{Int} / b, [\text{Int}] / c, \text{Int} / d\}$, rezultând în $\text{Int} \rightarrow [\text{Int}]$, dar S este mai generală!

25

25

Mai multe exemple

- $e_1 = a, e_2 = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$
- $e_1 = (a, [a]), e_2 = ([b], c)$
- $e_1 = \text{Int}, e_2 = \text{Float}$

26

26

Mai multe exemple

- $e_1 = a, e_2 = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$ $S = \{\text{Int} \rightarrow \text{Bool} / a\}$ $e_{\text{unificată}} = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$

- $e_1 = (a, [a]), e_2 = ([b], c)$

- $e_1 = \text{Int}, e_2 = \text{Float}$

27

Mai multe exemple

- $e_1 = a, e_2 = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$ $S = \{\text{Int} \rightarrow \text{Bool} / a\}$ $e_{\text{unificată}} = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$

- $e_1 = (a, [a]), e_2 = ([b], c)$ $S = \{[b] / a, [[b]] / c\}$ $e_{\text{unificată}} = ([b], [[b]])$

- $e_1 = \text{Int}, e_2 = \text{Float}$

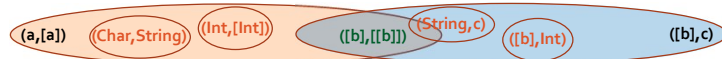
28

Mai multe exemple

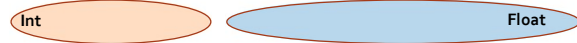
- $e_1 = a, e_2 = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$ $S = \{\text{Int} \rightarrow \text{Bool} / a\}$ $e_{\text{unificată}} = \text{Int} \rightarrow \text{Bool}$

- $e_1 = (a, [a]), e_2 = ([b], c)$ $S = \{[b] / a, [[b]] / c\}$ $e_{\text{unificată}} = ([b], [[b]])$

- $e_1 = \text{Int}, e_2 = \text{Float}$ Nu unifică (nu se fac conversii implicite)!

29

29

Unificare la sinteza de tip – Exemplu

Care este tipul funcției f : $f x = x x \Leftrightarrow f = \lambda x \rightarrow x x$

Constrângeri

$$\frac{\text{var} :: a \quad \text{expr} :: b}{\backslash \text{var} \rightarrow \text{expr} :: a \rightarrow b} \quad (TAbs) \qquad \frac{x :: a \quad x x :: b}{f :: a \rightarrow b} \quad (TAbs)$$

$$\frac{\text{fun} :: a \rightarrow b \quad \text{expr} :: a}{\text{fun expr} :: b} \quad (TApp) \qquad \frac{x :: c \rightarrow b \quad x :: c}{x x :: b} \quad (TApp)$$

$a = c \rightarrow b = c$

a unifică cu $c \rightarrow b$, dar $c \rightarrow b$ nu unifică cu c .

$(c = c \rightarrow b = c \rightarrow b \rightarrow b = c \rightarrow b \rightarrow b \rightarrow b \dots)$ rezultă un tip infinit, care nu poate fi sintetizat)

Întrucât unificarea eșuează (găsește o inconsistență), definiția lui f generează eroare:

Occurs check: cannot construct the infinite type: $t_1 \sim t_1 \rightarrow t$

30

30

Reguli folosite în algoritmul de unificare

- O **variabilă de tip** a unifică cu o **expresie de tip** e ($S = \{e / a\}$) dacă și numai dacă
  - $e = a$ sau
  - e nu conține a (occurs check – pentru a evita tipuri infinite)
- **2 constante de tip** unifică ($S = \{\}$) dacă și numai dacă sunt egale
- **2 construcții de tip** unifică ($S = S_1 \cup \dots \cup S_n$) dacă și numai dacă sunt aplicații ale aceluiași constructor de tip asupra câte n argumente care unifică recursiv (prin substituțiile $S_1 \dots S_n$)

31

31

Unificare la sinteza de tip – Implementare

- Algoritmul de sinteză de tip pe bază de unificare folosește
  - O **stivă de constrângeri** de forma $e_1 = e_2$ – se umple în timpul algoritmului de sinteză de tip
  - O **substituție S** (mulțime de asocieri între variabile de tip și expresii de tip) – inițial vidă
- La fiecare iterație a pasului de unificare
  - Se extrage o constrângere $e_1 = e_2$ din stivă
  - Dacă e_1 unifică cu e_2 prin substituția S_{12} , se aplică S_{12}
    - asupra stivei și
    - asupra substituției S
  - Altfel, unificarea eșuează $\rightarrow$ sinteza de tip eșuează $\rightarrow$ eroare de tip

32

32

Exemplu

Stiva	Substituția
a = b -> c a = d -> d b = Int	
b -> c = d -> d b = Int	a = b -> c

33

33

Exemplu

Stiva	Substituția
a = b -> c a = d -> d b = Int	
b -> c = d -> d b = Int	a = b -> c
b = d c = d b = Int	a = b -> c

34

34

Exemplu

Stiva	Substituția
a = b -> c a = d -> d b = Int	
b -> c = d -> d b = Int	a = b -> c
b = d c = d b = Int	a = b -> c
c = d d = Int	a = d -> c b = d

35

35

Exemplu

Stiva	Substituția
a = b -> c a = d -> d b = Int	
b -> c = d -> d b = Int	a = b -> c
b = d c = d b = Int	a = b -> c
c = d d = Int	a = d -> c b = d
d = Int	a = d -> d b = d c = d

36

36

Exemplu

Stiva	Substituția
a = b -> c a = d -> d b = Int	
b -> c = d -> d b = Int	a = b -> c
b = d c = d b = Int	a = b -> c
c = d d = Int	a = d -> c b = d
d = Int	a = d -> d b = d c = d
	a = Int -> Int b = Int c = Int d = Int

37

37

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

38

38

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length ([]++[1,2]) + length ([]++"abcd")`

Constrângeri

$(T+) \rightarrow \text{expr} :: \text{Int} \Leftrightarrow \text{length} ([]++[1,2]) :: \text{Int}, \text{length} ([]++\text{"abcd"}) :: \text{Int}$

$(TLen) \rightarrow []++[1,2] :: [a], []++\text{"abcd"} :: [b]$

$(T++) \rightarrow [] :: [a], [1,2] :: [a], [] :: [b], \text{"abcd"} :: [b]$

$(T[]) \rightarrow 1,2 :: a, 'a','b','c','d' :: b$

$(TInt, TChar) \rightarrow 1,2 :: \text{Int}, 'a','b','c','d' :: \text{Char}$

a = Int, b = Char

$[] :: [\text{Int}]$ și $[] :: [\text{Char}]$ ok ($[]$ e polimorfic – cele 2 liste vide nu reprezintă aceeași valoare)

Etapa de unificare reușește și ea (nu avem două constrângeri asupra aceleiași variabile), deci expresia are **tipul Int conform T+**.

39

39

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`

Constrângeri

40

40

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

41

41

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

`(TLen) → xs++[1,2] :: [a], xs++"abcd" :: [b]`

42

42

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

`(TLen) → xs++[1,2] :: [a], xs++"abcd" :: [b]`

`(T++) → xs :: [a], [1,2] :: [a], xs :: [b], "abcd" :: [b]`   **[a] = [b]**

43

43

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

`(TLen) → xs++[1,2] :: [a], xs++"abcd" :: [b]`

`(T++) → xs :: [a], [1,2] :: [a], xs :: [b], "abcd" :: [b]`   **[a] = [b]**

`(T[]) → 1,2 :: a, 'a','b','c','d' :: b`

44

44

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

`(TLen) → xs++[1,2] :: [a], xs++"abcd" :: [b]`

`(T++) → xs :: [a], [1,2] :: [a], xs :: [b], "abcd" :: [b]`   **[a] = [b]**

`(T[]) → 1,2 :: a, 'a','b','c','d' :: b`

`(TInt,TChar) → 1,2 :: Int, 'a','b','c','d' :: Char`   **a = Int, b = Char**

45

45

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`length (xs++[1,2]) + length (xs++"abcd")`   **Constrângeri**

`(T+) → expr :: Int ⇔ length (xs++[1,2]) :: Int, length (xs++"abcd") :: Int`

`(TLen) → xs++[1,2] :: [a], xs++"abcd" :: [b]`

`(T++) → xs :: [a], [1,2] :: [a], xs :: [b], "abcd" :: [b]`   **[a] = [b]**

`(T[]) → 1,2 :: a, 'a','b','c','d' :: b`

`(TInt,TChar) → 1,2 :: Int, 'a','b','c','d' :: Char`   **a = Int, b = Char**

În etapa de unificare: `[Int] = [Char] → Int = Char` care nu unifică, deci tipul expresiei nu poate fi sintetizat și vom obține o **eroare de tip**.

46

46

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`curry id`   **Constrângeri**

47

47

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

`curry id`   **Constrângeri**

`(TApp) → expr :: b ⇔ curry :: a -> b, id :: a`

48

48

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry id

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, id :: a

$\frac{}{\text{curry} :: ((c, d) \rightarrow e) \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow e}$ (TCurry)

Constrângeri

a = (c,d) $\rightarrow$ e, b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ e

49

49

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry id

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, id :: a

$\frac{}{\text{curry} :: ((c, d) \rightarrow e) \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow e}$ (TCurry)

$\frac{}{\text{id} :: f \rightarrow f}$ (TId)

Constrângeri

a = (c,d) $\rightarrow$ e, b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ e

a = f $\rightarrow$ f

50

50

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry id

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, id :: a

$\frac{}{\text{curry} :: ((c, d) \rightarrow e) \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow e}$ (TCurry)

$\frac{}{\text{id} :: f \rightarrow f}$ (TId)

Constrângeri

a = (c,d) $\rightarrow$ e, b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ e

a = f $\rightarrow$ f

În etapa de unificare: a = (c,d) $\rightarrow$ e = f $\rightarrow$ f $\rightarrow$ e = f = (c,d) $\rightarrow$ b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ (c,d), deci expresia are tipul c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ (c,d) conform TApp.

51

51

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

uncurry id

Constrângeri

52

52

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

uncurry id

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow uncurry :: a \rightarrow b, id :: a$

Constrângeri

53

53

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

uncurry id

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow uncurry :: a \rightarrow b, id :: a$

$\frac{}{uncurry :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e} (TUncurry)$

Constrângeri

$a = c \rightarrow d \rightarrow e, b = (c, d) \rightarrow e$

54

54

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

uncurry id

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow uncurry :: a \rightarrow b, id :: a$

$\frac{}{uncurry :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e} (TUncurry)$

$\frac{}{id :: f \rightarrow f} (TId)$

Constrângeri

$a = c \rightarrow d \rightarrow e, b = (c, d) \rightarrow e$

$a = f \rightarrow f$

55

55

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

uncurry id

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow uncurry :: a \rightarrow b, id :: a$

$\frac{}{uncurry :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e} (TUncurry)$

$\frac{}{id :: f \rightarrow f} (TId)$

Constrângeri

$a = c \rightarrow d \rightarrow e, b = (c, d) \rightarrow e$

$a = f \rightarrow f$

În etapa de unificare: $a = c \rightarrow d \rightarrow e = f \rightarrow f \rightarrow c = f = d \rightarrow e \rightarrow b = (d \rightarrow e, d) \rightarrow e$, deci expresia are tipul $(d \rightarrow e, d) \rightarrow e$ conform TApp.

56

56

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry (curry id)

Constrângeri

57

57

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry (curry id)

Constrângeri

(TApp) $\rightarrow$ $\text{expr} :: b \Leftrightarrow \text{curry} :: a \rightarrow b, \text{curry id} :: a$

58

58

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry (curry id)

Constrângeri

(TApp) $\rightarrow$ $\text{expr} :: b \Leftrightarrow \text{curry} :: a \rightarrow b, \text{curry id} :: a$

(ExAnterior) $\rightarrow$ $\text{curry id} :: f \rightarrow g \rightarrow (f,g)$

$a = f \rightarrow g \rightarrow (f,g)$

59

59

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry (curry id)

Constrângeri

(TApp) $\rightarrow$ $\text{expr} :: b \Leftrightarrow \text{curry} :: a \rightarrow b, \text{curry id} :: a$

(ExAnterior) $\rightarrow$ $\text{curry id} :: f \rightarrow g \rightarrow (f,g)$

$a = f \rightarrow g \rightarrow (f,g)$

$a = (c,d) \rightarrow e, b = c \rightarrow d \rightarrow e$

$\frac{}{\text{curry} :: ((c, d) \rightarrow e) \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow e}$ (TCurry)

60

60

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry (curry id)

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, curry id :: a

(ExAnterior) $\rightarrow$ curry id :: f $\rightarrow$ g $\rightarrow$ (f,g)

$\frac{}{\text{curry} :: ((c, d) \rightarrow e) \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow e}$ (TCurry)

Constrângeri

a = f $\rightarrow$ g $\rightarrow$ (f,g)

a = (c,d) $\rightarrow$ e, b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ e

În etapa de unificare: a = f $\rightarrow$ g $\rightarrow$ (f,g) = (c,d) $\rightarrow$ e $\rightarrow$ f = (c,d), e = g $\rightarrow$ (f,g) = g $\rightarrow$ ((c,d),g)
 $\rightarrow$ b = c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ g $\rightarrow$ ((c,d), g), deci expresia are tipul c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ g $\rightarrow$ ((c,d), g) conform TApp.

61

61

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry uncurry

Constrângeri

62

62

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry uncurry

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, uncurry :: a

Constrângeri

63

63

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry uncurry

(TApp) $\rightarrow$ expr :: b $\Leftrightarrow$ curry :: a $\rightarrow$ b, uncurry :: a

$\frac{}{\text{uncurry} :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e}$ (TUncurry)

Constrângeri

a = (c $\rightarrow$ d $\rightarrow$ e) $\rightarrow$ (c,d) $\rightarrow$ e

64

64

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry uncurry

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow curry :: a \rightarrow b, uncurry :: a$

$uncurry :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e$ (TUncurry)

$curry :: ((f, g) \rightarrow h) \rightarrow f \rightarrow g \rightarrow h$ (TCurry)

Constrângeri

$a = (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e$

$a = (f, g) \rightarrow h, b = f \rightarrow g \rightarrow h$

65

65

Determinarea tipului expresiilor / funcțiilor

curry uncurry

$(TApp) \rightarrow expr :: b \Leftrightarrow curry :: a \rightarrow b, uncurry :: a$

$uncurry :: (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e$ (TUncurry)

$curry :: ((f, g) \rightarrow h) \rightarrow f \rightarrow g \rightarrow h$ (TCurry)

Constrângeri

$a = (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e$

$a = (f, g) \rightarrow h, b = f \rightarrow g \rightarrow h$

În etapa de unificare: $a = (c \rightarrow d \rightarrow e) \rightarrow (c, d) \rightarrow e = (f, g) \rightarrow h \rightarrow$ (printre altele $c \rightarrow d \rightarrow e = (f, g)$ care nu unifică (sunt aplicații ale unor constructori de tip diferiți), deci tipul expresiei nu poate fi sintetizat și vom obține o eroare de tip.

Exercițiu: Încercați și `curry curry`, `uncurry curry`, `uncurry uncurry` (nu toate dau eroare).

66

66

Sinteză de tip – Cuprins

- Sistem de tipuri
- Sinteză de tip
- Siguranță de tip
- Unificare
- Exemple
- Mesaje de eroare

67

67

Parse error

- programul nu respectă **sintaxa Haskell**
- se indică locul în care a apărut un simbol neașteptat
- eroarea e la locul indicat sau undeva înainte

`f : Int -> [a] -> Int` curs7.hs:1:9: parse error on input '>'
`f a b = a + length b`

`f x = x ++ [1; 2; 3]` curs7.hs:1:14: parse error on input ';'

`f x =` curs7.hs:2:9: parse error on input '|'
 `| null x = 0`
 `| otherwise = 1`

68

68

Parse error

- programul nu respectă **sintaxa Haskell**
- se indică locul în care a apărut un simbol neașteptat
- eroarea e la locul indicat sau undeva înainte

```
f : Int -> [a] -> Int
f a b = a + length b
```

```
curs7.hs:1:9: parse error on input '->'
Înlocuiește cu ::
```

```
f x = x ++ [1; 2; 3]
```

```
curs7.hs:1:14: parse error on input ';'
Înlocuiește cu ,
```

```
f x =
  | null x = 0
  | otherwise = 1
```

```
curs7.hs:2:9: parse error on input '|'
Șterge = dinaintea de |
```

69

69

Not in scope

- compilatorul **nu recunoaște o variabilă / o funcție / un constructor**
- fie am folosit o variabilă / o funcție / un constructor care nu există (posibil typo)
- fie trebuie să importăm modulul în care se află ace(a)sta

```
f a x
  | null x = cons a x
  | otherwise = f (a+1) (tail x)
```

Not in scope: `cons`

```
f a x
  | null x = a
  | oterwise = f (a+1) (tail x)
```

Not in scope: `oterwise`
Perhaps you meant `otherwise`

```
f x = sort (take 10 x)
```

Not in scope: `sort`

70

70

Not in scope

- compilatorul **nu recunoaște o variabilă / o funcție / un constructor**
- fie am folosit o variabilă / o funcție / un constructor care nu există (posibil typo)
- fie trebuie să importăm modulul în care se află ace(a)sta

```
f a x
  | null x = cons a x
  | otherwise = f (a+1) (tail x)
```

Not in scope: `cons`
Înlocuiește cu (:)

```
f a x
  | null x = a
  | oterwise = f (a+1) (tail x)
```

Not in scope: `oterwise`
Perhaps you meant `otherwise`

```
f x = sort (take 10 x)
```

Not in scope: `sort`

Caută funcția (ex: hoogle.haskell.org) și vezi ce modul trebuie importat (aici `import Data.List`)

71

71

The function <> is applied to <> arguments

- **am aplicat o funcție pe mai multe sau mai puține argumente decât așteaptă**
- fie am pus ceva în plus / minus
- fie n-am pus parantezele bine

```
import Data.List
f x = sort (take 10 x) (<)
```

The function `sort` is applied to two arguments,
but its type `[a] -> [a]` has only one

```
f x = if null x then 0 else 1 + f tail x
```

...
Probable cause: `tail` is applied to too few arguments

72

72

The function <> is applied to <> arguments

- am aplicat o funcție pe mai multe sau mai puține argumente decât așteaptă
- fie am pus ceva în plus / minus
- fie n-am pus parantezele bine

```
import Data.List
f x = sort (take 10 x) (<)
f x = if null x then 0 else 1 + f tail x
```

The function 'sort' is applied to two arguments, but its type '[a]->[a]' has only one

Șterge (<)

...

Probable cause: 'tail' is applied to too few arguments

Pune paranteze la tail: f (tail x)

73

73

Couldn't match expected type with actual type

- fie nu suntem în concordanță cu signatura (ori corectăm funcția, ori signatura)
- fie am aplicat o funcție pe tipuri incompatibile cu ce așteaptă funcția
  - posibil să fi greșit ordinea argumentelor

```
f :: String -> String
f = head

f = 'A' ++ "BC"

f = (:) "BC" 'A'
```

Couldn't match type 'Char' with '[Char]'

Couldn't match expected type '[Char]' with actual type 'Char'

Couldn't match expected type '[[Char]]' with actual type 'Char' In the second argument of '(:)', namely 'A'

74

74

Couldn't match expected type with actual type

- fie nu suntem în concordanță cu signatura (ori corectăm funcția, ori signatura)
- fie am aplicat o funcție pe tipuri incompatibile cu ce așteaptă funcția
  - posibil să fi greșit ordinea argumentelor

```
f :: String -> String
f = head

f = 'A' ++ "BC"

f = (:) "BC" 'A'
```

Couldn't match type 'Char' with '[Char]'

Fie f :: String -> Char, fie f = (: []). head

Couldn't match expected type '[Char]' with actual type 'Char'

Fie 'A': "BC", fie "A" ++ "BC"

Couldn't match expected type '[[Char]]' with actual type 'Char' In the second argument of '(:)', namely 'A'

Schimb ordinea: (:) 'A' "BC"

75

75

Non-exhaustive patterns

- o funcție definită cu pattern matching sau gărzi nu acoperă toate valorile tipului
- fie am uitat anumite valori
- fie avem un typo la numele funcției (și Haskell pur și simplu consideră că este altă funcție)

```
f x
  | x < 0 = -1
  | x > 0 = 1

mySum [] = 0
mySum (x:xs) = x + mySum xs
```

*Main> f 0

*** Exception: curs7.hs:(1,1)-(3,19): Non-exhaustive patterns in function f (dacă avem warning-urile activate, primim warning la compilare)

*Main> mySum [1..5]

*** Exception: ... Non-exhaustive patterns ... mySum

76

76

Non-exhaustive patterns

- o funcție definită cu pattern matching sau gărzi **nu acoperă toate valorile tipului**
- fie am uitat anumite valori
- fie avem un typo la numele funcției (și Haskell pur și simplu consideră că este altă funcție)

```
f x
  | x < 0 = -1
  | x > 0 = 1

mySum [] = 0
mySum (x:xs) = x + mySum xs
```

*Main> f 0
*** Exception: curs7.hs:(1,1)-(3,19): Non-exhaustive patterns in function f
(dacă avem warning-urile activate, primim warning la compilare)
Adaugă | otherwise = ...

*Main> mySum [1..5]
*** Exception: ... Non-exhaustive patterns ... mySum
Corectează mySUM în mySum

77

77

Rezumat

Sinteză de tip

Regulă de sinteză de tip

Algoritm de sinteză de tip

Siguranță de tip

Unificare

O variabilă unifică cu

2 constante unifică

2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

78

78

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip

Algoritm de sinteză de tip

Siguranță de tip

Unificare

O variabilă unifică cu

2 constante unifică

2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

79

79

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip

Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)

Algoritm de sinteză de tip

Siguranță de tip

Unificare

O variabilă unifică cu

2 constante unifică

2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

80

80

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip

Unificare
 O variabilă unifică cu
 2 constante unifică
 2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

81

81

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
 Unificare

O variabilă unifică cu
 2 constante unifică
 2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

82

82

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
Unificare: cea mai generală substituție conform căreia 2 expresii de tip devin identice
 O variabilă unifică cu
 2 constante unifică
 2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

83

83

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
Unificare: cea mai generală substituție conform căreia 2 expresii de tip devin identice
O variabilă unifică cu: orice, cât timp occurs check este OK
 2 constante unifică
 2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

84

84

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
Unificare: cea mai generală substituție conform căreia 2 expresii de tip devin identice
O variabilă unifică cu: orice, cât timp occurs check este OK
2 constante unifică: dacă sunt identice
2 construcții unifică

Structuri folosite de algoritmul de unificare

85

85

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
Unificare: cea mai generală substituție conform căreia 2 expresii de tip devin identice
O variabilă unifică cu: orice, cât timp occurs check este OK
2 constante unifică: dacă sunt identice
2 construcții unifică: dacă folosesc același constructor de tip pe argumente care unifică la rândul lor
 Structuri folosite de algoritmul de unificare

86

86

Rezumat

Sinteză de tip: determinarea tipului unei expresii pe baza regulilor de sinteză de tip
Regulă de sinteză de tip: pe baza unor relații de tipare (premise) se obține o relație de tipare (concluzie)
Algoritm de sinteză de tip: potrivește concluziile relațiilor de sinteză de tip cu componentele expresiei până ajunge la componente elementare
Siguranță de tip: progres (expresia bine tipată nu se blochează), conservare (rămâne bine tipată după evaluare)
Unificare: cea mai generală substituție conform căreia 2 expresii de tip devin identice
O variabilă unifică cu: orice, cât timp occurs check este OK
2 constante unifică: dacă sunt identice
2 construcții unifică: dacă folosesc același constructor de tip pe argumente care unifică la rândul lor
Structuri folosite de algoritmul de unificare: stiva de constrângeri, substituția

87

87